

Vedr.
Kirkeudvalget 2017-18
KIU Alm.del - Bilag 52
Offentligt

NOTAT

til

foretræde i KIU

Replik til kirkeministerens svar til MF Carl Holst samt løsningsforslag til juridisk bindende sikring af den sidste vilje

Jeg har i dette notat valgt dels at replicere på kirkeministerens svar til MF Carl Holst dels levere forslag til løsning af undertegnedes problemstilling om manglende juridisk sikring af den sidste vilje.

Replik til kirkeministerens svar til MF Carl Holst

Kirkeministeren har med brev af den 29. oktober 2018 besvaret henvendelse af fra MF Carl Holst af den 4. oktober 2018 (citater):

"I forhold til nedenstående og vedhæftede borgerhenvendelse bedes ministeren redegøre for, om der eksisterer en lovgivning på kirkeområdet, som sikrer den afdøde, at vedkommendes ønske om begravelse/bisættelse efterleves."

Kirkeministeren oplyser i sit svar (citater), "... at der i lov om begravelse og ligbrænding er nogle bestemmelser, som tager sigte på, at de beslutninger, som skal træffes i forbindelse med et dødsfald, så vidt muligt er i overensstemmelse med afdødes ønske. Det er således begravelsesmyndigheden – den kirkebogsførende sognepræst i afdødes bopælssogn - som afgør, om begravelse eller ligbrænding skal finde sted, og om en præst skal medvirke ved begravelseshandlingen (kirkelig begravelse), eller denne skal foregå uden medvirken af en præst (borgerlig begravelse)".

Jeg har nærlæst bekendtgørelse om begravelse og ligbrænding (BEK nr 593 af 01/12/1975 Gældende) og hæfter mig som jurist bl.a. ved nedenstående bestemmelse (citater):

"§ 2. Anmodning om begravelse eller ligbrænding fremsættes snarest muligt efter dødsfaldet over for begravelsesmyndigheden enten ved personlig eller skriftlig henvendelse. Blanketter til brug ved fremsættelse af sådan anmodning udleveres uden betaling af den dødsattestudstedende læge eller af begravelsesmyndigheden."

Den bestemmer, at anmodning om begravelse eller ligbrænding skal fremsættes snarest muligt efter dødsfaldet over for begravelsesmyndigheden enten ved personlig eller skriftlig henvendelse. Forudsat at jeg ikke fejllæser bestemmelsen, er det ikke nærmere defineret "hvem" der menes i forhold til fremsættelse af pågældende anmodning. Den afdøde kan ligesom af gode grunde ikke gøre det! Men det kunne lige præcist ske i form af en juridisk bindende forhåndsdokumentation fra afdødes side.

Hele bekendtgørelsen lægger i sit indhold op til en formodning om, at der er efterladte pårørende til den afdøde. Denne formodning og/eller forudsætning kan man af gode grunde ikke tage for givet og dermed lægge til grund som præmis.

Bekendtgørelsen er fra 1975 og forekommer bedaget og lever i ingen henseende op til/respekterer den bevidste borgers præcist angivne ønsker/krav til realisering af den sidste vilje som som anført ikke alene vedrører begravelsesform, men også krav til gennemførelse af alle øvrige tænkelige aspekter bestemt af afdøde. Det indbefatter elementer som respekt af et allerede tilkøbt gravsted, herunder mulig betaling for vedligeholdelse i et tidsrum af gravstedkøbets løbetid. Det kan meget vel også indeholde bevidst valg af hvorfra begravelseshandlingen skal ske (konkret kirke, kapel mv.), eventuel bestemmelse om varetagelsen af opgaven af en bestemt præst, præcis angivelse af selve ceremonien i form af valg af salmer, taler mv., udsmykning, valg af kiste, personer der ønskes inviteret til deltagelse i samme og ja, kort sagt alt hvad den afdøde måtte have bestemt på forhånd.

Kirkeministeren forholder sig således umiddelbart så vidt ses til tematikken i MF Carl Holsts henvendelse, men som jeg bemærker oven for ikke specifikt til beskrevne problemstillinger om fortolkning/udmøntning af nævnte lovgivning.

Ikke af mindre betydning forholder kirkeministeren sig ikke i svaret til den – centrale – tematik/problemstilling, jeg rejser i min henvendelse til KIU og REU af den 8. september 2018 (citater):
"Lad mig eksemplificere og konkretisere. Man har tilkøbt et bestemt gravsted for en given periode og foreskrevet hvad der skal ske - også i forhold til vedligeholdelse og på forhånd betalt for samme.

Ligeledes har man foreskrevet, om man skal bisættes eller begraves og hvad

der skal ske i den forbindelse, herunder valg af salmer osv. - i det hele taget ønsker, krav og betingelser desangående."

Min henvendelse fokuserer som det ses om andet og mere end respekt af afdødes valg om begravelse eller ligbrænding, herunder spredning af aske over åbent hav.

Kirkeministeren oplyser i sit svar (citater), at sådanne andre ønsker som jeg beskriver ikke er reguleret: "Andre ønsker til begravelsen, som afdøde måtte have, er ikke reguleret i den kirkelige lovgivning."

Kirkeministeren bemærker endeligt (citater):

"Afgørende er imidlertid, at jeg har svært ved at se, at det offentlige har en væsentlig interesse i at stille ressourcer til rådighed for etablering og drift af et sådant register."

Det bekræfter som jeg skriver til KIU, at der består et gabende juridisk udækket hul i forhold til gennemførelse og respekt af ens sidste vilje i den beskrevne, bredere forstand. Jeg antager, at ministerens bemærkning er udtryk for regeringens holdning, herunder anvendelsen af formuleringen "væsentlig interesse" som ikke er nærmere defineret og/eller uddybet.

Jeg beskriver, begrunder og forklarer hvorfor andre mulige optioner som testamente, forskellige former for livstestamente/sidste vilje erklæringer mv. ikke er anvendelse, da de enten ikke er juridisk bindende og/eller først tilgængelige når det er for sent i forhold til gennemførelse af den sidste vilje.

Skulle det endeligt - dokumenteret - være forbundet med - ekstra omkostninger, kunne dette løses gennem betaling af en form for gebyr - alternativt en mindre forhøjelse af kirkeskatten. Men før jeg ser dokumentation for (væsentlige) omkostninger, forbeholder jeg mig ret til at mene, at forholdene kan ordnes inden for nuværende/gældende rammer.

Forslag til juridisk sikring af den sidste vilje

Jeg anviser i min henvendelse til KIU følgende løsningsmuligheder (citater):

"Juridisk sikring af en afdøds sidste vilje kræver efter min opfattelse, at der etableres en eller anden registrering hos relevante offentlige myndigheder. Det kunne eksempelvis være i Folkekirken (sogne, kirkekontorer mv.). Og en oplagt service for medlemmer af Folkekirken. For ikke-medlemmer af Folkekirken skal der i sagens natur findes en alternativ løsning. Hvis en sådan juridisk gyldig registrering ikke skal være betinget af folkekirkeligt

medlemskab, må man tænke ud af boksen og måske etablere en adækvat registreringsordning i regi af Indenrigsministeriet."

Kirkeministeren forholder sig i svaret til MF Carl Holst til ovenstående som følger (citater): "Umiddelbart vil jeg mene, at etablering af et nyt offentligt register, der har til formål at sikre, at afdødes ønsker til begravelsen bliver registreret, vil være en bekostelig og bureaukratisk affære."

Jeg mener ikke, at ministeren underbygger sin mening med nogen form for dokumentation. Jeg anviser neden for – operationelle – løsningsforslag, herunder finansiering.

GIAS

Folkekirken registrerer allerede via landets sogne køb af gravsteder og registrering af samme. I samme moment hvor man tilkøber et gravsted, registreres dette i GIAS - jf. dette link med citat neden for:
<https://viborgstift.dk/gias>

"GIAS er et system til administration af aftaler om vedligeholdelse af gravstedsaftaler

GIAS står for GravstedsIndbetalings- og AdministrationsSystem, som styrer oprettelse og afregning af gravstedernes flerårige tilbud om vedligeholdelse.

GiasCentret er betalingscenter for alle kirkegårde i landet og administreres af Aarhus Stift og Viborg Stift i fællesskab.

Når tilbuddene ikke bliver betalt, foretages opkrævning eller erindring af de ikke-betalte tilbud af GiasCentret."

Såvel sognenes registreringssystem som GIAS-systemet bør uden uforholdsmæssigt store omkostninger kunne kombineres med en registrering af afdødes sidste vilje, herunder juridisk bindende krav til respekt af forkøbt gravsted, ønsker til selve begravelses-/bisættelsehandlingen samt muligt for-/tilkøb af vedligeholdelse af pågældende gravsted.

Konkret og for eksemplets skyld kan jeg oplyse, at min hustru og jeg har forkøbt et gravsted og etableret gravminde for min hustru og undertegnede frem til og med 2068. Det betyder, at dette er registreret i GIAS og dermed hos pågældende sogns kirkegårdsadministration.

Evt. vedligeholdelse for den tilkøbte periode kan også tilkøbes senere, men det nytter ligesom ikke så meget hvis ingen for det første er klar over dette, og for det andet hvis ingen vil/kan respektere det. Med andre ord hvis man i levende live har tilkøbt et gravsted og dermed selv forestår vedligeholdelsen, skal det juridisk bindende kunne aftales/registreres, at der fra dødsfaldtidspunktet er tilkøbt vedligeholdelse for en given fremadrettet periode. Naturligvis mod dokumentation hvilket uden unødigt ulempe/omkostning burde kunne integreres/kombineres i/med GIAS-systemet.

Problematikken består primært i, at ingen af delene træder i kraft i samme øjeblik døden er indtrådt, da der består krav om inden for hvilken frist jordfæstelsen skal finde sted. Man kan derfor ikke som jeg allerede har beskrevet vente på, at skifteretten kommer ind i billedet, da det typisk sker længe efter begravelsen/bisættelsen har fundet sted - og alene i forbindelse med bobehandlingen.

Så de eksisterende systemer for køb af gravsteder, herunder vedligeholdelse af samme, bør kunne udvides til også at omfatte juridisk bindende registrering af afdødes sidste vilje. Og for så vidt angår økonomi - kan afdøde på forhånd dokumentere, at der er afsat fornødne midler til gennemførelse af samme. En sådan registrering bør systemisk kunne udvides til også at omfatte juridisk bindende beskrivelse af den sidste vilje i forhold til selve begravelseshandlingen, herunder valg af salmer, øvrige krav til sceremonien - igen med mulighed for at forhåndsbinde-/afsætte finansiering af samme ønsker.

Kirkebogsførsel og personregistrering

Såvel kirkebogsførsel og personregistrering er fortsat en af Folkekirkens vigtigste administrative opgaver.

Der føres kirkebøger med registrering af fødsler, dåb, vielser, dødsfald og begravelser/bisættelser. Det forekommer mig oplagt, at denne funktionalitet kunne udvides til en registrering af den sidste vilje.

Tinglysningssystemet

En anden mulighed er, at tinglysningssystemet udvides til også at omfatte registrering af vilkår i afdødes sidste vilje. Det kræver i sagens natur, at begravelsesmyndigheder straks i forbindelse med dødsfald afsøger sådanne tinglyste viljesakter - inden begravelseshandlingen iværksættes.

Skulle det endeligt - dokumenteret - være forbundet med - ekstra omkostninger, kunne dette løses gennem betaling af en form for gebyr - alternativt en mindre forhøjelse af kirkeskatten. Men før jeg ser dokumentation for (væsentlige) omkostninger, forbeholder jeg mig ret til at mene, at forholdene kan ordnes inden for nuværende/gældende rammer/systemer med fornøden tilpasning.

Udvikling af nye/kombination med andre platforme

Udover førnævnte løsningsmuligheder er det min opfattelse, at andre registrerings-/dokumentationsredskaber skal tages i brug enten i form af nyudvikling eller tilpasning til eksisterende systemer. Jeg henviser eksempelvis til funktioner på borger.dk, sundhed.dk og lignende systemer der registrerer borgerforhold. Når samfundet allerede regulerer borgernes forhold i en række andre sammenhænge, bør der gives adgang til, at det samme gælder juridisk sikring af den sidste vilje.

Jeg hæfter mig i den sammenhæng fx ved den nye ordning:

Behandlingstestamenter

Fra 1. januar 2019 træder det såkaldte behandlingstestamente i kraft. Det er juridisk bindende og bestemmer efter sit indhold, at livsforlængende behandling skal kunne stoppes eller slet ikke sættes i gang.

Testamentet er reguleret i Bekendtgørelse om behandlingstestamenter (BEK nr 1345 af 16/11/2018 Gældende).

Sundhedsdatastyrelsen er dataansvarlig og driver og vedligeholder registret.

Udgør et sådant behandlingstestamente punkt ét en "væsentlig" samfundsopgave og punkt to hvilke omkostninger og bureaukrati er der forbundet hermed? (jeg formoder, at drift og vedligeholdelse ikke er gratis).

I min optik er behandlingstestamentet et relevant tiltag. Så meget desto mere forekommer det mindst lige så relevant og væsentligt at tilvejebringe juridisk bindende sikring af den sidste vilje.

Sammenfatning

Borgernes tilværelse og livs- og levnedsbetingelser er fra fødsel til død gennemreguleret på rigtigt mange områder. Og det er i sagens natur forbundet med omkostninger, ikke mindst til diverse systemer - typisk

finansieret og skatter og afgifter. Det kalder i bedste fald på undren, at stort set alle livsanliggender er reguleret i en eller anden form, men fortsat ikke juridisk sikring af livets sidste – endegyldige – akter, nemlig respekt af den sidste vilje. Jeg læser kirkeministerens svar til MF Carl Holst derhen, at man ikke en gang er sindet at overveje tematikken, men tværtimod på forhånd afviser alt.

Udover at det forekommer at være en helt naturlig ret, vil det afhjælpe en masse konflikter og problemer i forhold til hvad der skal ske i forbindelse med dødsfald. Det ville fx afhjælpe den problemstilling ministeren nævner om valg af bisættelse eller begravelse. Det offentlige ville alene til den ende spare penge/ressourcer.

Apropos regulering af borgerne er der pr. 1. april 2019 introduceret et nyligt skud på stammen "Samarbejde Efter Skilsmisse" som bestemmer, at forældre, som søger skilsmisse, skal igennem obligatorisk kursus for at blive skilt. Er det en samfundsopgave, endsige væsentlig? – og hvilke omkostninger, bureaukrati er der forbundet med dette tiltag?

Så dette – det mindste – at sikre borgeres juridiske sidste vilje, bør om ikke være en samfundspligt, så en pligt for samfundet at tilrette lovgivning mv. som juridisk tilsikrer muligheden for at registrere selv samme vilje.

Med venlig hilsen

Erik Værbak

Bagvej 31

Majbølle

4862 Guldborg

Dato: 15.12.2018